

Zenovie CÂRLUGEA

Date biografice. Poet, eseist, critic și istoric literar, editor. S-a născut la 28 octombrie 1950 în satul Măiag, comuna Crușețu, jud. Gorj, în familia preotului Nicolae și Eugenia Cârlușea. Copilăria și-a petrecut-o în satul natal, unde a făcut clasele primare și primele două clase gimnaziale. A urmat celelalte două clase gimnaziale, VII – VIII (1963-1965), precum și liceul teoretic (1965-1969) în orașul Balș, județul Olt. Absolvent al Facultății de Limba și literatura Română, secția limba română – limba latină, de la Universitatea din București. Lucrarea de licență: „Temele poeziei lui Lucian Blaga”, coord. științific: conf. univ. dr. Eugen Simion (1975). Gradele II (1979) și I (1983) în învățământ la IPCD Craiova. Diferite stagii de perfecționare în specialitate și IT. Și-a susținut doctoratul la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu cu lucrarea „LUCIAN BLAGA. Dinamica antinomiilor imaginare” (2004), conducător de doctorat: prof. univ. Mircea Tomuș.

Carieră profesională. Profesor (și director) la Școala Gimnazială de 10 ani din com. Prigoria, jud. Gorj (1972-1976), transferat prin concurs la Liceul Teoretic „Ecaterina Teodoroiu” din Tg.-Jiu (1976-2018). Ca director (1998-2002), a transformat unitatea de învățământ (devenită din 1977 „Grup Școlar Industrial”), pe baza tradiției și rezultatelor, în „Colegiul Național «Ecaterina Teodoroiu»”, unitate de prestigiu a învățământului românesc de azi. Coordonator al Centrului de Excelență pentru Creația Literară a Elevilor, CNET– Gorj și METS . Coordonator al revistei liceului *Studium* (1998-2015), distinsă în mai multe rânduri cu Titlul de „Laureat” la Concursurile Naționale ale Revistelor Școlare. Președinte al Filialei Târgu-Jiu a Societății de Științe Filologice din România (1990-2018). Diferite stagii, cursuri, programe de formare continuă în domeniu didactic.

Activitate editorială. Editor al unor periodice de cultură (revista „Arcade”, „Mesager de Gorj”, „Studium” etc.), restituiri culturale și publicații proprii (cărți de studii și eseuri, critică literară, poezii etc.). Fondator-coordonator al revistei de cultură „Portal-MĂIASTRA”, editată în parteneriat: Filiala Gorj a Societății de Științe Filologice din România & Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj (din 2005 și în continuare, *sine hiatus*), care apare din 2007 „sub egida Uniunii Scriitorilor din România”. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, din 5 iunie 2007. Colaborator fervent al UZPR.

Ca editor, s-a ocupat de apariția pe plan local a unor cărți de poezie și proză (cu prefețe, postfețe, note bio-bibliografice, restituiri) semnate de: Ion Miloș, Adam Puslojič, Dumitru Bălașa, Dumitru Florica, Iunian Th. Ciobanu, Constantin Uscătescu, Sabin Velican, Oana Rădoi, Oana Popescu, Edvina Mogoș, Andrei Popete-Pătrașcu, Gheorghe Filiș, Nicolae Diaconu, Antonie Dijmărescu, Nicolae Suciu, Constantin E. Ungureanu, Florian Copcea, Nicolae Mareș, prefețe pentru antologiile de poezie semnate de Octavian Doclin, Nicolae Dragoș, Radu Ulmeanu, apărute la Editura Academiei Române ș.a.

Activitate literară. A debutat la 19 octombrie 1968 în ziarul județean „Gazeta Gorjului” cu poemul „Ascensiune umană”, de influență argheziană. A publicat apoi în ziarul județean „Oltul” de la Slatina, figurând cu cinci poeme în culegerea „Vârsta zborului” apărută sub auspiciile ziarului (1969) și în culegerea „Lirice” din 1972 (Baia-Mare). A continuat să fie publicat cu poezii în „Familia” (Șt. Aug. Doinaș), „Amfiteatru” (Ana Blandiana), „Ramuri”, „Luceafărul”, „Orizont”, după care a publicat în „Tribuna învățământului”, „Transilvania”, „Literatorul”, „România literară”, „Tribuna”, „Brâncuși”, „Dacoromânia”, „Pro Saeculum”, „Discobolul”, „Scrișul Românesc”, „Luceafărul de dimineață”, „Vatra-Veche”, „Mișcarea literară”, „Acolada” și „Portal-Măiastra” (la ultimele două deține de ani buni rubrici de „cronică literară”). În perioada 1985-1989 a fost prezent cu recenzii, note și comentarii literare în revista „Luceafărul”.

Lucrări publicate

Poezie: *Fericirile* (1994), *Deseninări de cleștar* (1995), *Gheață la mal* (1997), *Foișor în Heliopolis* (1997), *Ochiul înrourat* (1999), *Ochiul înrourat*, antologie col. „Opera Omnia”, Tipo Moldova (2013), *Lythiada* (2014).

Istorie și critică literară: *Poezia lui Lucian Blaga* (1995), *Alexandru Macedonski – palatul fermecat. Eseu asupra barocului macedonskian* (1997), *Lucian Blaga – dinamica antinomiilor imaginare* (2005, ed. II 2013), *Lucian Blaga – studii, articole, comunicări* (2006), *Tudor Arghezi și spiritul Olteniei* (2008), *Lucian Blaga – solstițiul sânzienelor*, documentar (2010), *Tudor Arghezi – un elogiu al Gorjului* (2010), *Lucian Blaga – între amintire și actualitate*. Interviu, cronici, reportaje în *mărginimea Sibiului* (2011), *Eminescu – mitograme ale daco-românității* (2011, ed. II 2014), *Lucian Blaga – sfârșit de secol, început de mileniu* (2012), *Blaga – Goethe, afinități elective* (2012), *Panopticum. Studii și eseuri de critică și istorie literară* (2013), *Mihai Eminescu – drumuri și popasuri în Gorj* (2016), *Lucian Blaga – dicționar esențial. Oamenii din viața lui* (vol. I, 2017; II, 2018), *Lucian Blaga la Bistrița*, în colaborare (2018), *Lucian Blaga și lumea Banatului* (2018), *Tudor Arghezi – Dicționar esențial. Oamenii din viața lui* (2019), *Mihai Eminescu – Dicționar monografic. Oamenii din viața lui* (2019), *Triada de aur: Eminescu-Arghezi-Blaga* (2022), Album portretistic comentat: *Mihai Eminescu, imagini autentice & falsuri*, Editura Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, Tg.-Jiu, 2023.

Lucrări de brâncușiologie: *Brâncuși – azi, eseuri critice* (2000), *Arethia Tătărescu. Marea Doamnă a Gorjului interbelic*, monografie (2007), *Brâncuși – orizonturi critice* (2009), *Brâncuși – studii și eseuri* (2009), *Constantin Brâncuși. Dicționar monografic. Oamenii din viața lui* (2020).

Alte lucrări: *Dacoromânia profundă*, studii de dacologie (2005), *Folclor de pe Valea Amaradiei*, materiale de arhivă (2007), *Victor Daimaca – descoperitorul de comete*, monografie (2010), *Editura RAM – Aninoasa, Gorj*, monografie (2014), *Spiritul pandur și sufletul gorjenesc*, antologie de texte, prefață, studiu introductiv și

note de... (2014), *De neamul Cartienilor... Istoria unui asasinat politic din Gorjul sec. al XIX-lea*, documentar-album (2015).

Distincții/premii: *Premiul pentru poezie* al ziarului „Scânteia tineretului”, 1968; *Marele Premiu pentru poezie și critică literară* la Festivalul Național de Literatură „Tudor Arghezi”, 21 mai 1994 (din juriu: N. Manolescu, Șt. Aug. Doinaș, Titu Rădoi, Nicolae Diaconu ș.a.); *Premiul Spiritualității Gorjene pe 1998*, acordat de Inspectoratul pentru Cultură al Județului Gorj (plachetă și publicație aniversară cu prilejul împlinirii a 55 de ani, din partea Consiliului Județean Gorj, Bibliotecii Județene „Christian Tell”, Centrului Județean de Creație și Școlii Populare de Artă, din Tg-Jiu); *Diplome de excelență*, acordate în perioada 1998-2009, pentru activitate în cultură și învățământ, acordate de Primăria Târgu-Jiu, „pentru activitate culturală deosebită și succese remarcabile pe tărâmul școlii românești”; *Diplomă de excelență*, acordată de Asociația Română pentru Patrimoniu- ARP, București, 2006; *Diploma „Gheorghe Lazăr”, cl. I*, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, 2007; *Premiul Fundației Naționale „Niște țărani”* pentru lucrările de critică și istorie literară „luminând cu pasiune și acribie portretul poetului și filosofului Lucian Blaga”, București-Slătioara, 25 oct. 2007; *Diplomă de Excelență în Cultură*, oferită de Consiliul Județean Gorj, dec. 2007; *Premiul special pentru cea mai bună lucrare de argheziologie, pentru lucrarea „Tudor Arghezi și spiritul Olteniei”*, apărută la Ed. „Scrișul Românesc”, 2008, Festivalul Național „Tudor Arghezi”, Tg.-Jiu, 2008; *Premiul de argheziologie pentru lucrarea „Tudor Arghezi – un elogiu al Gorjului”* (2010); *Premiul special al Festivalului Internațional „Lucian Blaga”*, Alba Iulia – Sebeș, 10 mai 2008; *Diplomă de excelență pentru cercetarea și promovarea operei lui Lucian Blaga*, conferită de juriul Festivalului Internațional „Lucian Blaga” (2009) și *Premiul de critică literară*, la Festivalul Int. „Lucian Blaga”, Alba Iulia – Sebeș (2010), *Diplomă de excelență pentru cercetări în domeniul dacologiei* și Trofee „Burebista”(2005), „Decebal” (2006), „Tomiris” (2007), „Regalian” (2008), „Mihai Eminescu” (2009), „Mihai Viteazul” (2010), acordate în cadrul Congreselor Internaționale de Dacologie organizate la București și Alba Iulia de „Dacia Revival International Society of New York”; *Diplomă de Excelență în Cultură*, decernată de Consiliul Județean Gorj, cu prilejul împlinirii a șase decenii de viață (28 oct. 2010), *Diplomă de Excelență* pentru editarea revistei de cultură „Portal-MĂIASTRA”, începând cu anul 2005 până în prezent, decernată de Consiliul Județean Gorj, în cadrul *Atelierului Național de Poezie „Serile la Brădiceni”*, 9 septembrie 2011 (președintele juriului: Gheorghe Grigurcu), *Premiul pentru promovarea și dezvoltarea universului artistic blagian pentru lucrarea de critică literară: „Lucian Blaga – sfârșit de secol, început de mileniu”* („Scrișul Românesc”, 2012), decernat în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga” – 2012; *Premiul OPERA OMNIA – scriitori gorjeni*, acordat în cadrul Festivalului Internațional „Tudor Arghezi”, ediția XXXVIII (20 mai 2018), *Diplomă de Excelență*, acordată de Fundația Culturală „Pompiliu Marcea” (2018), *Diploma „CENTENARUL MARII UNIRI”*, acordată de Fundația „Alba Iulia 1918, pentru „Unitatea și Integritatea României” și Revista „Daco-România”, Alba Iulia (2018), *Premiul Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Craiova* pentru lucrarea „LUCIAN BLAGA. Dicționar esențial. OAMENI DIN VIAȚA LUI, vol. I-II”, Tipo Moldova, 2017 (11 decembrie 2018), *Premiul de argheziologie pentru vol. „TUDOR ARGHEZI. Dicționar esențial – Oameni din viața lui”* (Tipo Moldova, 2019, 806 p.) la Festivalul Internațional de Literatură „Tudor Arghezi”, ed. a XXXIX-a, Tg.-Jiu (23-26 mai 2019), *DISTINCȚIA DE ONOARE*, conferită în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga”, Sebeș (9-12 mai 2019), *Premiul „Mihai Eminescu” pentru Dicționarul monografic „MIHAI EMINESCU – OAMENI DIN VIAȚA LUI”* (Tipo Moldova, 2019), la Festivalul Internațional de Literatură

„Mihai Eminescu”, ed. a XXXI-a, Băile Herculane (14 ianuarie 2021 - președintele juriului: acad. Mihai Cimpoi), PREMIUL „EMINESCU ZIARISTUL” acordat de Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România (28 iunie 2021, București)...

Referințe critice. În volume (dicționare, enciclopedii, sinteze, culegeri): *Dicționarul biobibliografic al membrilor Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Craiova*, Ed. Aius, Craiova, 2010, pp. 57-60; *Dicționarul scriitorilor români contemporani*, Vol. I, coordonator Ioan Holban, Editura Tipo Moldova, Iași, 2016, pp. 93-102; *Enciclopedia scriitorilor români contemporani de pretutindeni* (în propria lor viziune), coordonată de academicianul Mihai Cimpoi, autor și director de proiect, Traian Vasilcău, Tipografia Centrală Chișinău, 2019, pp. 197-198; Ioan Holban, *Literatura română de azi. Poezia. Proza*, Tipo Moldova, 2022, pp. 1201-1204. Florea Firan, vol. *Profiluri și structuri literare, II*, Ed. Scrisul Românesc, 1986, Craiova, p. 380; Ion Tarbac, *Scriitori Gorjeni. File de dicționar* (Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1998, pp. 38-40); Jeana Morărescu, în „Meridian Blaga”, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2000; Titu Pânișoară, *Oameni și întâmplări din Gorj*, Vol. I, Ed. Măiastra, Tg.-Jiu, 2006, pp. 43-45, pp.232-233, pp. 353-354; Vol. II, Tg.-Jiu, 2006: pp. 235-239, pp. 331-334, pp. 341-345; Vol. III, pp. 304-306, pp. 341-343, p. 347; Al. Doru Șerban, Nelu Vasile, *Autori gorjeni și cărțile lor* (dicționar), Editura „Măiastra”, Tg.-Jiu, 2007, pp. 82-84; Ion Mărgineanu : *21 pentru Eternitatea Blaga* (Alba Iulia, 2008); Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol II, Ed. Semne, București, p. 831; Adrian Voica, *Evocări în pagini critice*, Ed. ALFA, Iași, 2012: *Interviuri despre Blaga*, pp. 269-283, *Muzele Poetului*, pp. 334-343; Ion Cepoi, *Teatrul Dramatic Elvira Godeanu de la Târgu-Jiu*, Ed. Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, Tg.-Jiu, 2013, p. 126, col. 1 și 2; Ion Brad, *Zenovie Cărlugea – Un poet din lumea lui Brâncuși*, în „Alte cărți ale prietenilor mei”, Editura ANAMAROL, București, 2016, Vol. I, pp. 69-72; Tudor Nedelcea, *Printre cărți*, Ed. Tipo Moldova, 2017, *Un cărturar autentic (Zenovie Cărlugea)*, pp.87-92; Gheorghe Glodeanu, *Scriitori, cărți, muze. Ipoteze ale discursului amoros în literatura română*, Cap. VIII – „Lucian Blaga – solstițiul snzienelor”, Editura Tipo Moldova, Iași, 2017; Tudor Nedelcea, *Zenovie Cărlugea – MIHAI EMINESCU. Drumuri și popasuri în Gorj*, în vol. *Printre cărți și oameni*, vol. IV, Publicistică și eseu contemporan, Tipo Moldova, Iași, 2018, pp. 297-302; Mircea Popa, *Lucian Blaga. Prin cenușa veacului*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2019. Culegere de studii, cronici literare & articole: *Afinități elective: Blaga-Goethe* (pp. 194-202), *Lucian Blaga. „Dinamica antinomiilor imaginare”*, pp. 333-335; *Erotikonul blagian*, pp. 336-340; Nicolae Mareș, *Un prețios dicționar esențial (Lucian Blaga, I-II)*, în vol. *Artă și literatură – eseuri*, Editura România de Măine, București, 2019, pp. 106-110; Monica Grosu, *Lecturi în oglindă*, Ed. Grinta, Cluj-Napoca, 2010; Aureliu Goci, „C.A.P.T.I.V. în imaginarul creației. Cărți. Autori. Personaje, Tipologii, Inspirație, Vocație”, Editura Betta, București, 2021, pp. 87-91; 92-97; 421-422.

Inclus în câteva dicționare editate de Centrul Biografic Internațional din Cambridge (1997-2003) și ales membru în Advisory Council – I.B.C. Cambridge, England, atestat din 29 ianuarie 2000; American Biographical Institute, North Carolina 27622 USA, 2007, 2008, 2009.

În periodice (selectiv): Jeana Morărescu, *O nouă interpretare a poeziei lui Lucian Blaga*, în „Caiete critice”(București, nr. 6-7/103-104, 1996, pp. 110-112); Lucian Gruia, *Lucian Blaga - Dinamica antinomiilor imaginare*, în „Viața Românească” (București, anul XCVII, aug.-sept., nr. 8-9/2002, pp. 248-250); Gheorghe Grigurcu, *Blaga în amurg, I, II*, în „România literară” , nr. 32 și 33 / 2006; Id., *Baroc existențial*,

în nr. 22/2007; Id., *Muzele lui Blaga*, nr. 20 (4 iunie)/2010; Barbu Cioculescu, *Arghezi redivivus*, în „Acolada”, nr. 14, nov. 2008; Mircea Popa, *Lucian Blaga. Dinamica antinomiilor imaginare*, în rev. „Orașul”, Cluj-Napoca, 2006; Lucian Gruia, *Brâncuși – orizonturi critice*, în „ORIGINI. Romanian Roots”, vol. XIV, 2009, no. 9-10 (146-147), september/october, pp. 54-55, New York; Liviu Grăsoiu, *Lucian Blaga – Solstițiul Sânzienelor*, în „LITERE”, Târgoviște, nr. 4(121)/aprilie 2010; Cristian Pașcălău, *Lucian Blaga – Solstițiul Sânzienelor*, în „Tribuna”, Cluj, suplimentul literar „Claviaturi”, nr. 16/2010, p. 3; Ionel Bota, *Lucian Blaga – Solstițiul Sânzienelor* în „Reflex”, Reșița, nr. iunie-sept. 2010; Grigore Smeu – 2 recenzii la volumele *Brâncuși* editate în 2009, în „Revista de filosofie” – Academia Română, nr. 2-3/2010; Monica Grosu, *Lucian Blaga în „Solstițiul Sânzienelor”*, în „Discobolul”, Alba Iulia, Nr. 154-155-156 (159-160-161)/2010; Doina Drăguț, *Foișorul din orașul Soarelui*, în „Neliniști prin timp” (Ed. Sitech, Craiova, 2010); Ion Stâlpnic (I. St. Lazăr), „*Brâncuși – orizonturi critice*”, în „Forum V”, Revistă a Forumului Cultural al Râmnicului, Râmnicu-Vâlcea, An V, Nr. 2 (15)/2010, p. 17; Horia Gârbea, *Amintiri, utopii, istorii*, în „Luceafărul de dimineață”, nr. 31(1011), 6 iulie 2011, p. 13; Ștefan Vlăduțescu, *Încă o lecție de comunicare a lui Lucian Blaga*, în „Scrisul Românesc”, Craiova, An IX, nr. 7(95)/2011, pp. 8-9 ; Lucian Gruia, *Zenovie Cârługea: „Lucian Blaga – interviuri & reportaje”*, în „Pro Saeculum”, nr. 5-6/2011; Gh. Grigurcu, *Blaga în evocări*, în România literară, anul XLIII, nr. 38 (23 septembrie 2011), p. 16; Adrian Voica, *Interviuri despre Blaga*, în „Baaadul literar”, Bârlad, Anul V, nr. 4(19) / noiembrie 2011, pp.16-21; Iustin Pârvu, „*Mitografii ale daco-românității*”, în „Portal-MĂIASTRA”, nr. 4 (29) / 2011; Virgil Leon, *Despre Blaga, normaliști și (a)normaliști*, în „Apostrof”, Anul XXIII, nr. 4 (263), 2012, p. 25; Mircea M. Pop, *O oglindă critică a exegezelor blagiene contemporane*, în „Ramuri”, nr. 9/2012; reprodus în vol. „Pagini literare româno-germane”, Tipo Moldova, 2017, pp. 127-129; Mircea Popa, *Blaga în actualitate*, în „Tribuna”, Serie noua, An XI, Nr. 234 / 1-15 iunie 2012, p. 2 și 24; Aureliu Goci, *Rigoarea și continuitatea demersului comparatist: Zenovie Cârługea, Blaga-Goethe, afinități electice*, în „Portal-MĂIASTRA”, Anul VIII, nr. 4 (33)/2012, p. 7; Ion Mărgineanu, *Sentimentul electiv al afinității*, în cotidianul „Unirea”, Alba Iulia, Miercuri 26 septembrie 2012; Iulian Chivu, *Panopticum-ul ca modalitate*, în „Vatra veche”, Tg.-Mureș, Nr. 10, octombrie 2013, pp. 46-48; în vol. „*Polifonii convergente – cronici, comentarii, consemnări*”, Ed. Sitech, Craiova, 2020, pp.252-258; D(umitru) A(ugustin) D.(oman), *Carte nouă: Panopticum, studii și eseuri de critică și istorie literară*, în „Argeș”, nr. 8, p.9, 2013; Lucian GRUIA, «*Blaga – Goethe, afinități electice*» de Zenovie Cârługea, în „Portal-Măiastra”, Anul IX, nr. 2 (354)/2013), p. 21; Ion Brad, *Două studii despre Blaga*, în „Cultura”, Fundația Culturală Română, Nr. 483-484 / 11 septembrie 2014; D. A. Doman, *Carte nouă: Zenovie Cârługea – Blaga-Goethe, afinități electice*, în „Argeș”, Anul XIV (XLIX)/ Nr. 9(387), Septembrie 2014, p.30; Monica Grosu, *Un panoptic de istorie și critică literară*, în „Ramuri”, nr. 10/2014, p.6; Nicolae Mareș: *BLAGA – GOETHE în viziunea de istoric literar și de comparatist a exegetului Zenovie Cârługea*, în „Cultură – Artă – Literatură – Știință – Spiritualitate”, Tipo Moldova, 2014, pp. 221-226; Iulian Chivu, *Zenovie Cârługea, recitiri în memoria pietrei*, în „Lecturi reflexive”, Opera Omnia, Tipo Moldova, 2015, pp.23-27; Gheorghe Grigurcu, *Goetheanul Blaga*, în „România literară”, Nr. 19, 08-14 mai 2015, p. 17; Genoveva Logan, *Epifanii în piatră*, în „Luceafărul de dimineață”. Nr. 6 (1060) iunie 2015, p.8; Cornel Ungureanu, „*Tudor Arghezi între universuri*”, în „Orizont”, Nr. 6/2015; Lucian Gruia, *Lythiada*, în „Ora lecturii”, Ed. BETTA, 2015, pp. 18-22; Nicolae Dragoș, *Metafore din cuvinte pentru Grădina lumii*, în „Portal-MĂIASTRA”, Anul XII, nr. 2(47)/2016, pp. 35-36; Gheorghe Grigurcu, *Închinare la Brâncuși (Lythiada)*, „România literară”, nr. 32/2016; Tudor Nedelcea, *Carte*

documentată: „Mihai Eminescu. Drumuri și popasuri în Gorj”, în revista „Reflex”, Reșița, Anul XVII (serie nouă), nr. 1-6 (196-201), ianuarie-iunie 2017, pp. 63-64; Prof. Ioan Mărginean, *Un dar proaspăt pentru Festivalul Internațional „Lucian Blaga” – Ediția 2017: „Lucian Blaga – Dicționar esențial – Oameni din viața lui”*, în „Unirea”, Alba Iulia, joi, 27 aprilie 2017, p. 7; Caius Munteanu, *Eveniment editorial: „Lucian Blaga – dicționar esențial. Oameni din viața lui”*, în „Gorjeanul”, vineri, 5 mai 2017, p. 15; Mareș, Nicolae: *Zenovie Cârlușea, Lucian Blaga – Dicționar esențial – Oamenii din viața lui*, în revista „Tribuna”, Cluj-Napoca, Nr. 355, 16-30 iunie 2017, pp. 6-7; Dumitru Augustin Doman (DAD), *Un dicționar esențial Blaga*, în „Argeș”, Anul XVI (LI), Nr. 7(421), Iulie 2017, p. 4; Ioan Țicalo, *Mihai Eminescu și Gorjul*, în revista „Plumb”, Bacău, Anul XIII, iulie 2017, nr. 124, p. 3; Gheorghe Grigurcu, *Lumea lui Blaga* (cronică la „Lucian Blaga – Dicționar esențial. Oameni din viața lui”, vol. I, Tipo Moldova 2017), în „Viața Românească”, Anul CXIII (113), Nr. 3, martie 2018, pp. 77-82; Ion Brad, *Dicționar original, neobișnuit*, în „Lecturi particulare”, vol. I, Ed. Anamarol, București, 2018, pp.58-68; Gheorghe Grigurcu, *Blaga, totuși în actualitate*, în „Cafeneaua literară”, Anul XV, nr. 6(184), iunie 2018, p. 3; Titus Criscu, *Reverențe pentru semeni* (interviuri), *2 interviuri despre Lucian Blaga: „Intrase într-o familie cu vechi tradiții în cultura și inteligența bănețeană”* (pp. 30-38); „Pe bună dreptate, Lucian Blaga a fost comparat și considerat un Goethe al culturii române” (pp. 38-47), interviu apărut în „Actualitatea literară”, Lugoj, nr. 82, 28 iunie 2018, pp. 8-9 (Editura TIM, Reșița, 2019); Aureliu Goci, *Rigoarea și continuitatea demersului comparatist: Zenovie Cârlușea, Blaga-Goethe, afinități elective*, Scrisul Românesc Fundația – Editura, Craiova 2012, în „Confesiuni”, Tg.-Jiu, nr. 51, august / 2018, p. 7; Menuț Maximilian, *Lucian Blaga, căsuța de la Bistrița și „adevăratul spațiu mioritic”*, în „Tribuna”, Cluj-Napoca, nr. 385, 16-30 septembrie 2018, pp. 8 și 9; Mircea Măceș, *Despre cultura de azi: Zenovie Cârlușea*, în „Jurnalul Olteniei”, Craiova, 2 noiembrie 2018; Nicolae Georgescu, *Adevărurile lui Eminescu*, în „Națiunea”, București, din 12 noiembrie 2018; Ion Buzăși, *Un fragmentarium din viața lui Lucian Blaga*, în „Viața Românească”, nr. 11-12/ 2018; Mircea Popa, *Zenovie Cârlușea, Lucian Blaga. Dicționar esențial. Oameni din viața lui*, în „Nord Literar”, Baia Mare, nr. 11-12/ 186-187, 2018; Ion Mărgineanu, *Lucian Blaga și lumea Banatului*, în „Unirea”, Alba Iulia, miercuri, 16 ianuarie 2019, p.7; Marian Nencescu, *Noi afinități elective: Noica și Brâncuși*, în „Curtea de Argeș”, revistă de cultură, an X, nr. 4(101), aprilie 2019, p. 3; Aureliu Goci, *Perspectiva „alterității” în monografia personalității (Lucian Blaga. Dicționar esențial. Oameni din viața lui)*, în „Portal-MĂIASTRA”, An XV, nr. 2 (59)/ 2019, p. 28; Lucian GRUIA, *Lucian Blaga – Dicționar esențial. Oameni din viața lui*, în „Portal-MĂIASTRA”, An XV, nr. 2 (59), p. 29; Tudor Nedelcea, *Oamenii din viața lui Arghezi*, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, An XIX, nr. 19, 24-30 mai 2019, p. 4. Vezi și „Bibliotheca Septentrionalis”. Publicație semestrială editată de Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Baia Mare, an XXVII, nr. 1 (52), 2019, pp. 39-41; Gheorghe Grigurcu, *Lumea lui Arghezi*, în „Viața Românească”, nr. 5/ 2019, pp. 75-80; Delia, Muntean, „Rege n-ai să fii [...], dar ai să fii ceva ca un rege” (Tudor Arghezi – dicționar esențial. Oameni din viața sa), în „Nord Literar”, nr. 6/ 2019; Ana Selejan, *Lumea lui Tudor Arghezi*, în „Luceafărul de dimineață”, nr. 6, iunie 2019 (1108), p. 11; Rodica Lăzărescu, *Revista revistelor: „Portal-MĂIASTRA”, Interviu*, în „Pro-SAECULUM”, Focșani, Anul XVIII, nr. 3-4 (135-136), 15 aprilie – 1 iunie 2019, pp.251-254; Mihai-Octavian Groza, *Zenovie Cârlușea: Lucian Blaga și lumea Banatului*, în „Astra Salvensis”, an VII, număr 13, 2019, pp. 560-562; Virgil Rațiu, *Niculăe Gheran – 90. Gheraniana*, în „Răsunetul”, Bistrița, 11 sept. 2019; Stan V. Cristea, *Revista revistelor, Un roman concentrat*, în „Caligraf”, Anul XIX, nr. 209, oct. 2019, p. 15; Gheorghe Grigurcu, *Lumea lui Eminescu*,

în „Viața Românească”, nr. 11-12/ 2019, pp. 189-192, și în „Acolada” (Satu-Mare), nr.11 (144) noiembrie 2019 (anul XIII), p. 3; Ion Mărgineanu, *O lume: „Mihai Eminescu – dicționar monografic – Oamenii din viața lui”*, în „Unirea”, Alba Iulia, Anul XXVII, nr. 8809, 13 noiembrie 2019, p. 6, și în revista „ALBA IULIA”, nr. 32/ 1 Decembrie 2019, p. 13; Tudor Nedelcea, *Oamenii din viața lui Eminescu*, în „Portal-MĂIASTRA”, Tg.-Jiu, Anul XV, Nr. 4 (61)/2019, pp. 1, 4-6. Comentariu preluat integral de revista „Lumina” (Novi Sad) și „Destine literare” (Montreal). Inclus în vol. „Printre cărți și oameni”, VII, ed. Sitech, Craiova, 2021, pp. 5-20; Monica Grosu, *Lucian Blaga – o nouă sinteză critică*, în „Discobolul”, Alba Iulia, Nr. 262-263-264, octombrie-noiembrie-decembrie 2019, pp. 91-93; Tudor Nedelcea, *Un dicționar cu oamenii din viața lui Tudor Arghezi*, în „LUMINA”, revistă de literatură și cultură transfrontalieră, Pancevo, Serbia, Anul LXXII, Serie nouă, Nr. 4-6 (613-615) / 2019, pp. 78-81, reluat în „Destine literare”, Revistă editată de ASRAN / Asociația Scriitorilor Români din America de Nord, Montreal, Anul XIII, 3-4 (115-116), iulie-decembrie, pp. 167-169; Ana Selejan, *Lumea lui Eminescu*, în „Luceafărul de dimineață”, Nr 1 (1115), Ianuarie 2020, p. 9; Rodica Lăzărescu, „Instituția” Zenovie Cărlugea, cronică la Dicționarul MIHAI EMINESCU – Oameni din viața lui (2019) , în „Pro Saeculum”, An XIX, nr. 1-2 (141-142), 2020, pp. 105-107; Delia Muntean, *Oameni din viața lui Mihai Eminescu*, în „Portal-MĂIASTRA”, nr. 2/2020; Toma Grigorie, *Interfețele lumii argheziene*, în „Ramuri”, nr 3/2020, p. 14; Veronica Bălaj, *Restituții culturale: Convorbire cu Zenovie Cărlugea*, în „Actualitatea literară”, nr. 101, aprilie-mai 2020, pp. 15 și 16; Acad. Mihai Cimpoi, *Oameni din viața și vremea lui Eminescu „într-un portret vibrant”*, în „Literatura și Arta”, Săptămânal al scriitorilor din Republica Moldova. Joi, 11 iunie 2020, p. 5. (Dicționarul a fost prezentat ca „lucrare de referință în eminescologie” de acad. Mihai Cimpoi în cadrul celei de-a IX-a ediții a *Congresului Mondial al Eminescologilor*, la Centrul Academic Internațional EMINESCU din Chișinău, 31 august 2020); Stan V. Cristea, *Eminescu. Oameni din viața lui*, în „Caligraf”, Anul XX, nr. 217, iunie 2020, p.3; Constantin Cubleşan, *Oameni din viața lui Eminescu*, „Scribul Românesc”, Craiova, Anul XVIII, Nr. 7 (203), iulie, 2020, p. 4; Doîna Lemny, *BRÂNCUȘI – un dicționar impresionant*, în „Observator cultural”, Nr. 1028 / 28 august 2020; Veronica Bălaj, *Constantin Brâncuși, oameni din viața lui – dicționar monografic*, în „Observatorul”, Toronto, Canada, Monday, Aug. 31, 2020; Aureliu Goci, *Simțul critic și spiritualitatea eflorescentă („Constantin Brâncuși – Oamenii din viața lui. Dicționar monografic”)*, în „Acolada”, Anul XIV, nr. 9 (154), septembrie 2020, p. 16 (și în „Rotonda valahă”, Anul V, nr. 19/ Octombrie – Decembrie 2020 , pp. 296-297); Maria-Daniela Pănăzan, „Zenovie Cărlugea, *ENCICLOPEDIA BLAGA*”, în „Astra blăjeană, Blaj, anul XXIV, nr. 4 (97), Decembrie 2020, pp. 53-54. Reprodus în revista de cultură „Rapsodia”, Sibiu, Anul XVII, Nr. 199, martie 2021, pp. 22-23 și în „Mișcarea literară”, Bistrița, nr. 2-3/2021, pp. 69-70; Rodica Lăzărescu, *Așa să ne ajute Dumnezeu*, editorial (un comentariu al *Dicționarului monografic CONSTANTIN BRÂNCUȘI*), în „Pro SAECULUM”, An XIX, nr. 7-8 (147-148), 1 octombrie -31 decembrie 2020, pp. 1-2; Gheorghe Glodeanu, *Muzele lui Lucian Blaga, I*, în „Pro Saeculum”, An XIX, nr. 7-8 (147-148), 1 octombrie -31 decembrie 2020, pp. 29-34. *Muzele lui Lucian Blaga, II*, în „Pro Saeculum”, Nr. 1-2 (149-150) – 1 ian. – 31 martie 2021, pp. 44-47; Iulian Chivu, *Scriitorul Zenovie Cărlugea la 70 de ani*, în „Polifonii convergente – cronici, comentarii, consemnări”, Ed. Sitech, Craiova, 2020, pp. 291-293. Inițial în revista „Caligraf”, Alexandria, nr. 10/2020; Stan V. Cristea, *N-am fost singur. Scriori primite: 1987-2020*, Ed. Aius, Craiova, 2021, pp. 130-132; Florian Copcea, *Reactualizarea ontologică a „mitului Eminescu”*, Centrul Academic Internațional „MIHAI EMINESCU”, Chișinău, adresă site, 25.05.2021. Reluat în culegerea „Lumineze stelele”, supliment al revistei

„Hyperion”, Festivalul Transfrontalier de Poezie „Mihai Eminescu”, 14-15 iunie 2021, Drobeta Turnu-Severin, pp. 20-25; Nicolae Suciu, *Eminescu în „oglinzile alterității”*, în „Vatra Veche”, Anul XIII, nr. 7 (151) iulie 2021, pp. 8-10; Florian Copcea, *Lucrare de referință în eminescologie „OAMENII DIN VIAȚA LUI EMINESCU” Reactualizarea ontologică a „mitului Eminescu”*, în „Vatra Veche”, Anul XIV, nr. 5 (161) mai 2022, pp. 11-12; continuare în: nr. 6 (162), 2022; nr. 8 (164) și nr. 9 (165) septembrie 2022, pp. 24-26; Lőrinczi Francisc-Mihai, *Zenovie Cărlugea – Dicționar monografic. Oamenii din viața lui Constantin Brâncuși* (Editura Tipo Moldova, Iași, 2020) – *Zi de sărbătoare, Ziua Brâncuși, 19 februarie 2022, 146 de ani de la nașterea sculptorului român*, în „UNIREA”, Alba Iulia, Anul XXX, Nr. 9384, din 21 februarie 2022, p. 7; Florian Copcea, Victor Daimaca, *primul descoperitor român de comete*, în „Curtea de Argeș”, An XIII, Nr. 5 (138), Mai 2022, pp. 21-22; Elena Mitru, „Am avut din copilărie o mistică a scrisului, vedeam în scriitor omul de excepție, așezându-l pe treapta cea mai înaltă, precum pe dascălul universitar...”, Interviu, în „Portrete românești de peste ocean”, vol. V, Ed. Rawex Coms, București, 2022, pp. 9-36; Virgil Diaconu, *ZENOVIE CĂRLUGEA – Premiul OPERA OMNIA pentru Critică și istorie literară*, în „Cafeneaua literară”, nr. 10/236, octombrie 2022, anul XX, pp. 4-5; Mircea Popa, *Zenovie Cărlugea, Lucian Blaga. Dicționar esențial – oamenii din viața lui, vol. I și II*, în „ASTRA clujeană”, Anul XVIII, nr. 3-4, 2022, pp. 88-89.

Fragmentarium de receptare critică

(...) „Este urmărită configurarea – în temei absolut documentar ce asigură credibilitatea reconstituirii – unei imagini multiaspectuale a Epocii (istorică, socială, culturală, politică) și a Omului, focalizat în complexul de împrejurări și de relaționări cu oamenii pe care i-a cunoscut și au fost implicați într-un fel sau altul în viața sa după schema sociologică „subiect” – „actanți”. (...) Avem, ca rezultat sinoptic, un portret vibrant al celor aflați în raporturi de intimitate, de colegialitate, de afiliere doctrinară, de prietenie sau adversitate, care surprind în chip răsfrânt, specular Omul Eminescu „în manifestări și implicări contingente.” (Acad. **Mihai Cimpoi** - *OAMENII DIN VIAȚA LUI MIHAI EMINESCU „într-un portret vibrant”* , în „Literatură și Artă”, Chișinău, Nr. 22 (3899), 11 iunie 2020, p.5)

(...) „Dicționarul monografic ce-l are drept protagonist pe *Mihai Eminescu*(...). Dicționarul deschide puzderie de „ferestre” către viața și opera lui Eminescu, dar și către epoca în care a trăit, către oamenii acelei epoci. (...) Fiindcă am ajuns la Veronica Micle, am mai sugera o „fereastră”: în articolele dicționarului se poate depista și o rețea de trecătoare idile (ce pot fi ordonate și cronologic), de la efemera aventură cu o anume Fräulein Milly, cu care călătorește, la Potsdam, cu trenul, la clasa a treia („de gât cu blonda Milly,/ C-ochi albaștri, buze roșii”), la prima iubire a poetului, Casandra de la Ipotești, ori la „iubita de-o vară” Elena Duțescu, „fata popii” Dumitru Duțescu de la Florești.” (**Rodica Lăzărescu**, „*Instituția*” *Zenovie Cărlugea*, în „Pro SAECULUM”, nr. 1-2/ 2020, pp, 105-107)

„Așa cum arăta, între alții Berdiaev, pe care Blaga îl citea cu interes, societatea de consum are în comun cu cea preconizată de materialismul istoric prevalența factorului economic în dauna spiritului, a creațiilor în care se întrupează acesta... Cu asemenea gânduri parcurgem ultima carte a lui Zenovie Cărlugea, cred că a șasea, dacă nu mă înșel, pe care vrednicul cercetător i-o închină lui Blaga. Ea trece în revistă o seamă de volume apărute în ultima vreme care au ca obiect prodigioasa personalitate a autorului *Spațiului mioritic*, semnate de autori de vârste diverse ori de rude ale

acestui.” (**Gheorghe Grigurcu**, *Blaga, totuși în actualitate* / despre vol. „Lucian Blaga - sfârșit de secol, început de mileniu”, Ed. Scrisul românesc, 2012, 328 p. , în „România literară”, Nr. 52, 2012)

„Concluzia autorului: *Blaga-Goethe – afinități elective* – este că „spritul lui Blaga a empatizat cu geniul lui Goethe și, mai ales, cu drama dr. Faust căutător al „semințelor” – cauzelor și tâlcurilor lumii, existenței, universului. Vocația „trilogială” a scrierilor filosofice blagiene capătă, în această perspectivă, o redimensionare a problematicei sale, reverberând un puternic ecou faustic în planul „cunoașterii”, „culturii”, „valorilor” și, desigur, în acela „cosmologic” (p.102). În cea de-a doua parte a lucrării, Zenovie Cârlegea aruncă lumini noi documentare asupra „Dosarului Faust”. (**Nicolae Mares** - *Blaga – Goethe în viziunea de istoric literar și de comparatist a exegetului Zenovie Cârlegea*, în vol. „CULTURĂ – ARTĂ – LITERATURĂ – ȘTIINȚĂ – SPIRITUALITATE”, Tipo Moldova, 2014, pp. 221-226)

„Profesorul Zenovie Cârlegea s-a dedicat trup și suflet interpretării operei titanului din Lancrăm și a unor aspecte din biografia acestuia. (...) Prin cartea de față, Zenovie Cârlegea realizează cea mai vastă cercetare a relației Blaga – Goethe, sub semnul olimpianismului, universalismului și faustianismului din exegeza blagiană, iar pentru întocmirea dosarului traducerii lui *Faust*, cercetând nu numai arhivele dar și datele biografice cât și epoca, a realizat istorie literară.” (**Lucian Gruia**, «*Blaga – Goethe, afinități electice*» de Zenovie Cârlegea, în „Portal-Măiastra”, Anul IX, nr. 2 (354)/2013), p. 21).

„Ca orice critic și istoric literar care se respectă, și Z.Cârlegea s-a fixat de-a lungul timpului în perimetrul unor teme esențiale. *Lucian Blaga-Bâncuși-Arghezi* reprezintă o trinitate valorică pentru care criticul din Tg.Jiu a făcut o adevărată fixație. Așa, de pildă, a închinat lui Blaga nu mai puțin de zece cărți, fiecare dintre ele abordând o anume tematică, un anume perimetru al creației.

(...) Pe ecranul epocii, eonul Blaga întregește și configurează un mod de a fi, o viață, citită și văzută altfel, nu din punctul de vedere al centrului spre margine, ci dinspre margine spre centru. (**Mircea Popa**, *Zenovie Cârlegea, „Lucian Blaga. Dicționar esențial. Oameni din viața lui”*, în „Nord Literar”, Baia Mare, nr. 11-12/ 186-187, 2018).

„Autor demn de toată autoritatea și competența critică, mai ales în direcția monografierii Gorjului cultural, cu studii despre Brâncuși, Arethia Tătărescu, despre edituri, inventatori, vizitatori celebri ori asasinate politice, cu antologii despre folclor și „suflet[ul] gorjenesesc”, Zenovie Cârlegea – cunoscut în peisajul critic pentru contribuțiile științifice despre viața și creația lui Lucian Blaga prin cele zece cărți scrise din 1995 încoace – intră pe ușa din față și în arghezologie cu acest util „dicționar esențial”: *Tudor Arghezi. Oameni din viața lui* (Tipo Moldova, 2019). (**Ana Selejan**, *Lumea lui Tudor Arghezi*, în „Luceafărul de dimineață”, nr. 7/2019, p. 11).

(...) „Noua carte a lui Zenovie Cârlegea, *Tudor Arghezi. Dicționar esențial. Oamenii din viața lui*, este una de referință, o enciclopedie a universului arghezian, în care informațiile, documentele editate sau inedite sunt puse plinar în valoare, oferind cititorilor o lectură deosebit de plăcută, instructivă și educativă, ceea ce ne îndreptățește să așteptăm cu nerăbdare dicționarul esențial dedicat lui Eminescu. Zenovie Cârlegea are deja un nume și un renume în literatura română contemporană, clădit pe o muncă istovitoare și o pasiune debordantă. (**Tudor Nedelcea**, *Un dicționar*

cu oamenii din viața lui Tudor Arghezi, în „LUMINA”, revistă de literatură și cultură transfrontalieră, Pancevo, Serbia, Anul LXXII, Serie nouă, Nr. 4-6 (613-615) / 2019, pp. 78-81, reluat în „Destine literare”, Revistă editată de ASRAN / Asociația Scriitorilor Români din America de Nord, Montreal, Anul XIII, 3-4 (115-116), iulie-decembrie, pp. 167-169).

„După două volume masive cu structură de dicționar, avînd ca obiect raporturile cu contemporanii ale lui Lucian Blaga, concitadinul nostru Zenovie Cîrlugea ne prezintă o scriere similară consacrată lui Tudor Arghezi. (...) Cu riscul infim de a greși, socotim atitudinea anticomunistă, iar nu cea pro răspunzînd sincerității lui Arghezi.

(...) Deoarece pe deasupra vicisitudinilor istorice cu ale lor dureroase reverberații asupra caracterelor umane, rămîne geniul poetului despre care însuși Blaga, „rivalul” său de căpetenie, i-a declarat subsemnatului: „E cel mai de seamă meșter al cuvîntului românesc”. (**Gheorghe Grigurcu**, *Lumea lui Arghezi*, în „Viața Românească”, nr. 5/2019)

(...) „Nu puteau să lipsească din acest dicționar numele tinerilor artiști care au trecut pe la atelierul parizian din impasse Ronsin, în intenția de a se hrăni din învățămintele maestrului, destul de rezervat în a dezvolta teorii sau precepte, convins fiind că tînărul artist ar trebui să-și găsească singur drumul. Este cazul Irinei Codreanu și al surorii ei, dansatoarea Lizica Codreanu, al Miliței Petrașcu, Margaretei Cossaceanu-Lavrillier, al Sandei Kessel (Polizu-Micșunești), al lui Constantin Antonovici și al artistului americano-japonez, Isamu Noguchi.” (**Doîna Lemny** - **BRÂNCUȘI** - *un dicționar impresionant*, în „Observator Cultural”, București, Nr. 1028, 28 august 2020)

„Căutînd mereu categoria *departelui* - "se făcea/ că mă pierd în depărtări", scrie poetul Zenovie Cîrlugea în unul dintre primele poeme ale volumului **Ochiul înrourat** -, mărturisind, ca în **Iluminări**, "o sete oarbă de imensități", om din Hiperboreea, evocînd un enigmatic, înghețat "Rege Nord" dintr-un "miezonoptic fior", sub amenințarea "fulgerărilor fiebinți" și "crudei priviri" ale "smolosului" Vasilisc (...). Rareori o carte de poezie propune o asemenea strictă, coerentă, provocatoare structură a temporalității (...) Zenovie Cîrlugea e un poet despre care se vorbește nemeritat de rar. (**Ioan Holban**, *Zenovie Cîrlugea - Poezia ca o liturghie miezonoptică*, în „LITERATURA ROMÂNĂ DE AZI. POEZIA. PROZA”, Tipo Moldova, 2022, pp. 1201-1204)

(...) „*Lythiada* lui Zenovie Cîrlugea este în ansamblu, un poem postmodern care, în cele trei cicluri de poezii - *Carele Faraonului*, *Grădina cu vietăți de piatră* și *Terasa delfică, cale de sanctuar* - evocă, printr-o viziune și expresivitate poetică originală, tripticul devenirii creației brâncușiene, ceea ce îi conferă, aparent fără intenție, un rost inițiativ, disimulat în relevarea universului spațio-temporal aflat în transformare congeneră și funcționînd ca ambient organic, rezonant. (**Ioan St. Lazăr**, *Un suflet genezic...*)

„Zenovie Cîrlugea, descendent și el din pămîntul care l-a rodit pe marele sculptor, numește această epopee *Lythiada*, așa cum bardul lusitan Luis de Camoes își intitulează epopeea *Lusiada*, ca să dăm doar un exemplu din cultura universală, fără a omite încercări sau reușite ale genului pe plan autohton, începînd cu *Jiganiada*. Recent, am citit cu mult interes o încercare a genului numită, cu dulcea ironie a moldovenilor, *Lupaniada*, aparținînd lui Ion Druță.” (**Genoveva Logan**, *Epifanii în piatră*, în „Luceafărul de dimineață”, 8 iunie 2015)

(...) „Poetul-cărturar Zenovie Cărlugea l-a văzut în epopeea sa modernă, memorabil și sugestiv intitulată „Lythiada”, călăuzit fiind de o „muză din marmură visătoare”, într-o reverie continuă, trăită cu intensitatea egală a unei temperaturi lirice întreținută de lumina unei vieți și a unor creații, a unor capodopere din care s-a alcătuit nepământeianul templu brâncușian, populând grădina de minuni a lumii. (**Nicolae Dragoș**, *Metafore din cuvinte pentru Grădina lumii*, în „Portal-MĂIASTRA”, nr. 2(47)/2016, pp.35-36)

(...)„În epopeea *Lythiada* impresionează nu numai cunoașterea statuarei brâncușiene ci și fantezia lirică prin care topește în același flux energetic: date biografice, peisaje natale, sculpturi și legende. Stilul, deși elaborat, pare limpede. Autorul creează cuvinte noi ca un adevărat demiurg, înnobilând expresia. Între copertile *Lythiadei* vorbesc sculpturile brâncușiene trezite la viață de fantezia poetului. Este un mod original de a ne apropia de universal marelui sculptor, elaborate de Zenovie Cărlugea. Să-l ascultăm.” (**Lucian Gruia**, *O viziune epopeică: «Lythiada»*, în „Portal-MĂIASTRA”, Anul XI, nr. 1 (42)/2015, pp. 1 și 4)

(...)„Zborurile și succesele *Maiastrei* se datorează, în cea mai mare măsură, personalității poliedrice, excepționale a dlui Zenovie Cărlugea. Poet, istoric și critic literar și de artă, pasionat și de trecutul nostru dacic, susținător al scriitorilor debutanți, magnetizați de prestigiul revistei, care asigură strălucirea și longevitatea acestui astru de pe firmamentul literaturii noastre contemporane.” (**Ovidiu Drimba**, *Zborurile Măiastrei*, în „Portal-MĂIASTRA”, Anul X, Nr. 3 (40)/2014, p. 1-2)

„De-a lungul vieții mele, rareori am întâlnit (de fapt, cred că n-am mai întâlnit) o personalitate atât de intens, de amplu și divers creatoare, în plan intelectual, spiritual, etic și estetic, precum maestrul Zenovie Cărlugea, care deține darul și harul de a se consacra, integral, cu entuziasm și strălucită competență, lucrărilor esențiale, de nobilă și perenă anvergură. *Hic sunt leones!*” (**Eugen Dorcescu**, Facebook, 20.02.2023)

Extrase din lucrări

(...) „Imaginea unui Macedonski baroc nu trebuie să surprindă câtă vreme ea vine să confirme, exegetic vorbind, unele intuiții critice mai vechi și, desigur, impresii estetice mai recente. Pe linia Vianu-Călinescu, ideea circulă în critica literară românească, lipsind însă exegeza ilustrativă, probantă. Însuși Adrian Marino, după ce dăduse incontestabilele sale contribuții privind *Viața* (1966) și *Opera* (1967) poetului – fiind pentru Macedonski ceea ce Călinescu rămâne pentru Eminescu – afirma undeva că spiritul baroc macedonskian, definind în esență aspectul dualist, contradictoriu, ambivalent al poetului, i se pare atât de pregnant și, desigur, exponențial: „Iluzionarea și dezamăgirea, *el desengaño*, sunt tipice barocului și la Macedonski, în opera căruia apar notele cele mai baroce din întreaga literatură română.” (Adrian Marino).” (**Alexandru Macedonski – Palatul fermecat**, *Cuvânt înainte*, Ed. Alexandru Ștefulescu, Tg.-Jiu, 1997).

*

(...) „Studiile și eseurile din această carte privesc, în mare, aspecte ale clasicității noastre din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (*Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, G. Coșbuc*), dar și realizări de substanță ale scriitorilor din perioada modernă (*Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu, George Bacovia, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Mircea Eliade* ș.a.), la care s-au adăugat contribuții ale unor scriitori din generații și promoții postbelice (de la *Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Gheorghe Grigurcu la Ioan Flora, Daniel Turcea*,

Nicolae Tzone ș.a.). Parțial sau integral, unele au fost publicate în „Luceafărul”, „Ramuri”, „Literatorul”, „Tribuna”, „Transilvania”, „Portal-Măiastra” etc., ușor fiind revăzute acum îndeosebi din punct de vedere stilistic.” (*Cuvânt înainte* la vol. **PANOPTICUM, I, Studii și eseuri de istorie și critică literară**, Editura Fundației „Constantin Brâncuși”, Tg.-Jiu, 2013)

(...) „E de la sine înțeles că o lucrare de asemenea formulă bio-bibliografică și istorico-literară se constituie într-o contribuție sui generis de probantă expertiză întru luminarea acestui destin artistic, de răscruce în cultura română, care reprezintă pentru secolul al XX-lea ceea ce Eminescu înseamnă pentru cel precedent (C. Noica). Un drum deloc ușor al afirmării de sine printre semeni, împlinindu-se desigur prin „proba alterității”, legitimând acest demers al cărui rost nu este de a forța evidențele, ci de a furniza o imagine cât mai exactă despre omul care, dincolo de împrejurări și contexte, a avut mereu în vedere propria-i afirmarea și consacrarea operei în ansamblu.” (*Lucian Blaga în oglinzile alterității*, cuvânt înainte la **LUCIAN BLAGA – DICȚIONAR ESENȚIAL. Oamenii din viața lui**, vol. I, Tipo Moldova, 2017)

(...)„Dacă volumul I al acestui *dicționar esențial* privind „oamenii din viața lui Lucian Blaga” cuprinde, în principal, personaje de prim-plan (211 poziții), acest al doilea volum înregistrează figuri umane, în general, de plan secund (123 de poziții). Convinși că astfel „lumea” poetului este «catagrafiată» în varietatea ei socio-profesională și intelectuală, nu am făcut decât să reliefăm raporturile poetului, mai de durată sau itinerante, cu semenii săi (nu mai puțin de 334 de profiluri). (...) Dicționarul nostru are, desigur, în sine, un caracter monografic, ajutând la o mai bună cunoaștere și înțelegere a omului, scriitorului și gânditorului, exprimându-se pe sine, în definitiv, prin relația avută cu apropiații și ceilalți contemporani.” (*Cuvânt înainte* la volumul al II-lea: **LUCIAN BLAGA – DICȚIONAR ESENȚIAL. Oamenii din viața lui**, vol. II, Tipo Moldova, 2019)

„Rod al unor mai îndelungate cercetări, prezentul dicționar privind *Oamenii din viața lui Tudor Arghezi* este un fel de monografie, dintr-o nouă perspectivă, aceea a relațiilor avute de scriitor cu semenii săi, cu preponderență provenind din lumea scriitoricească. Dar și din alte sfere ale vieții sociale precum gazetăria, administrația, politica, economia, cultura, învățământul etc., toți aceștia având statutul fie de membri ai familiei și apropiați, fie de prieteni, colaboratori, adversari, cu rol mai însemnat sau de-a dreptul marginal, efemer, accidental în biografia argheziană.” (*Cuvânt înainte* la: **Dicționar esențial. TUDOR ARGHEZI – Oamenii din viața lui**, Tipo Moldova, Iași, 2019)

(...) „Despre Eminescu s-au scris biblioteci întregi, însă nicio carte de formula aceasta. Este vorba de un dicționar monografic care adună la un loc «oamenii din viața poetului» (de la membrii familiei și rude la prieteni, colaboratori, cunoscuți de-a lungul celor aproape patru decenii de existență), lucrare asemănătoare aceluia dedicată de noi lui Lucian Blaga (I, 2017, II, 2018) și Tudor Arghezi (2019). Reformulând într-o formulă *sui generis* o documentare strânsă, cu totul inedită și, așadar, verificată, în planul istoriei literare, asemenea dicționare ajută la o mai bună cunoaștere a omului, operei și epocii respective, în ansamblu.” (*Cuvânt înainte* la **MIHAI EMINESCU – DICȚIONAR MONOGRAFIC. Oamenii din viața lui**, Tipo Moldova, 2020)

„Triada de aur a poeziei românești, reflectată de specificități creatoare și moduri estetice distincte, întemeietoare de paradigme, ce veghează, de peste un secol și jumătate, o geografie literară de relief diversificat și variabil, generând indimenticabile

deschideri creatoare. Lucrarea de față cuprinde atât comentarii literare, în speță cronici și recenzii, despre cărțile pe care le-am „cronicărit” vreme de peste un sfert de veac (până în primăvara acestui an, 2022), cât și ecourile critice venite din partea unor confrăți, din generații diferite, la cărțile mele dedicate „triadei de aur” a poeziei românești.” (***Triada de aur: EMINESCU – ARGHEZI – BLAGA***, Coperta a IV-a, Editura Tipo Moldova, Iași, 2022)

(...) „A proliferat, în ultimul timp, mai ales în spațiul virtual, pe diferite situri (unele chiar instituționale!), un fenomen foarte periculos pentru cultura română, în special pentru istoria literară – este vorba de înmulțirea „portretelor” atribuite lui Eminescu, unele din acestea regăsindu-se (într-un suspect amatorism iconografic) și în publicații tipărite, din țară și străinătate (...) Iată de ce albumul de față își justifică apariția, făcându-se ecoul unor luări de atitudine, nu suficient de cunoscute la nivel mai general, menite a face oarecum „ordine” în iconografia eminesciană.” (***Înainte-zicere la MIHAI EMINESCU – album portretistic comentat. Iconografie autentică & falsuri***, Editura Centrului Județean pentru Conservarea și promovarea Culturii Tradiționale Gorj, 2023)

(...) „Universul statuarei brâncușiene, în special operele de aurorală consistență lythică, constituie o veritabilă epopee cosmo-ontică și simbolică, în care Omul, într-o confraternă condiție existențială cu celelalte vietăți, trăiește prin esențializare miracolul transcendenței, cu o stare de «*paix et joie*» ce-și urmează creația și-i însuflă o vibrație de cântec etern. Întemeietor al sculpturii moderne care, prin contactul cu preistoria, tradițiile și mitologiile, închide cercul, Brâncuși este autorul unei ***epopei*** sculpturale, pe care, de la *Începutul lumii* la *Coloana fără sfârșit*, o regăsim în întreaga ei simbolică și inefabilă idealitate, totul realizat cu forța de transfigurare a unui Demiurg. O veritabilă *Lythiadă* în patrimoniul artistic al umanității.” (***Zenovie Cârlugea***, pe coperta interioară a vol. de poeme ***Lythiada***, Editura Măiastra, Tg.-Jiu, 2014)

Profil realizat de **Gheorghe P. ȚICLETE**, scriitor și jurnalist, membru UZPR